

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrletna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 5. V LJUBLJANI, dne 31. decembra 1908. Leto IV.

Slovensko krščansko-socialno delavstvo pa mora 1909 napeti vse moči, da izpopolni in poglobi svojo organizacijo. Sreča se vošči ob Novem letu. Stara navada. Drži se ji i naše uredništvo. Voščimo vam srečno Novo leto! Naj bi storil vsak slovenski krščansko-socialni delavec, delavka, svojo dolžnost, da širi in pridobi veliko novih somišljenikov, somišljenic slovenski krščansko-socialni delavski organizaciji. Sebi pa voščimo veliko novih in zvestih naročnikov in naročnic! Vsemu delavstvu pa: naj donese leto 1909 postavno starostno zavarovanje!

gal v zbornici krščansko-socialni poslanec Aksman, da se ta predloga izroči brez prvega branja odseku, toda socialni demokratje so proti temu protesirali in predloga ni prišla v odsek. S em dejstvom so pa socialni demokratje popolnoma razkrinkali svoj demagogični značaj in so morali marsikatero pošteno požreti. Boječi se volivcev so potem v seji 19. t. m. stavili predlog, da se takoj prične s prvim branjem zavarovalne predloge. Da se to omogoči, je poslanec Korošec izjavil, da v prilog prvega branja socialnega zavarovanja umakne svoja dva nujna predloga, kar pomenja velikansko žrtev. Toda le tako je bilo omogočeno, da se prične takoj razprava o zavarovalnici za starost in onemoglost.

Državni zbor.

Splošna in enaka volivna pravica slavi zmagoslavje. Nje nasprotniki, zakotni in javni, visoki in pritlikavi, so presenečeni. Njih želje, da postane državni, voljen po splošni in enaki volivni pravici, nesposoben, enak prejnjam parlamentom, se nočešjo uresničiti. Razburkano politično življenje v naši državi je sposobno razbiti tudi precej močno ladjo ljudskega zastopa. Toda viharji strasti niso bili močni dovolj razbiti parlamenta, voljenega po splošni volivni pravici. V zasedanju od 26. novembra do 19. decembra t. l. je državni zbor z junaškim samozatajevanjem rešil samega sebe in dokazal, da hoče vršiti svojo dolžnost vkljub vsem zaprekam.

Dr. Korošec je stavil tudi predlog, da se takoj izvoli odsek 52 članov, kateremu se ima v posvetovanje izročiti zavarovalniško predlogo. Predlog je bil vsprejet in koncem seje izvoljen odsek, v katerega sta bila iz »Slovenskega kluba« izvoljena poslanca dr. Krek in Gostinčar. Predlogo je predsednik dr. Weisskirchner takoj izročil temu odseku. Tako je prišlo splošno zavarovanje po previdnosti »Slovenskega kluba« v razpravo, ki se bode nadaljevala takoj po božičnih praznikih.

Državni zbor je sprejel nujnim potom provizorični proračun do 30. junija 1909, sprejel nujnim potom postavo, s katero se vlada pooblašča sklepati pogodbe s tujimi državami, kar je osobito gospodarske razmere bilo težko dobiti dovoljno število glasov. In vendar je šlo! Ne sicer v zaupanju do vlade, pač pa v zaupanju do samega sebe in zavestj do svoje dolžnosti je državni zbor dal državi, kar ji gre. V tem pa tiči tista velika sila, katere nasprotniki parlamentarizma ne bodo premagali.

Vlada je predložila državnemu zboru proračun za leto 1909, iz katerega posnamemo, kar zanima delavstvo. Ministrstvo javnih del: za idrijski rudnik znaša redna potrebščina v gotovini 2,214.770 kron, v negotovini pa 13.400 kron. Izredna potrebščina pa znaša: stavba vodnega verka, za elektrarno in opremljenje Francovega in Česaruja Jožefa rova z močnejšimi stroji za vodo (tretji obrok) 50.000 kron. Za stavbo delavskih stanovanj 20.000 kron, za nakup jamske lokomotive 11.000 kron, za nakup rošta za sortiranje 6000 kron in za nakup zemljišča 6000 kron, skupaj torej 93.000 kron. Svota vseh potrebščin znaša 2,321.170 kron. — Pokritje pa znaša 2,942.000 kron, prebitka je torej 620.830 kron. — Idrijsko oskrbnništvo ima premoženja: Ruda in izdelki (produkti) 230.000 kron, materialije in naturalije 291.8000 kron,

Najvažnejše vprašanje sedanjih dni je gotovo splošno socialno zavarovanje. Socialni demokratje si prisvajajo pri delavstvu vso zaslugo, da je vlada predložila državnemu zboru tozadevni načrt. Dne 26. novembra je predla-

takrat se je prehladila. Tisto svilnato krilo, ki jo je delala, bo vedno pomnila.

»Kako da morejo ljudje tako nestrpni biti in tako siliti z delom. Taki ljudje so brezsrčni,« reče gospa Skalarjeva.

Tedaj pa zakašlja bolnica, mati skoči k njej in dekle zastoka: »Glej, mati, ono-le rdečo obleko, ki jo ima gospa na sebi, sem morala delati ono noč.«

Gospa Skalarjeva, ki se je bližala postelji, je čula te besede in obstala je kakor okamenela. — Hudo jo je zadel ta udarec, ki je tem huje skelel, čim manj je bila nanj pripravljena. Brez besede se obrne in gre po stopnjicah navzdol v svoje stanovanje.

Izkušala se je izgovarjati sama pred seboj, da ona nima nobene krivde, vendar si ni mogla utajiti, da je uprav njena svilena obleka kriva nesreči cele družine. Tisti dan je gospa Skalarjeva malo govorila. Samo hišini je naročila, naj poskrbi bolnici vse, kar rabi, naj opozori zdravniko da večkrat pride.

Toda zdravniška pomoč je bila brezvpešna. Po kratkem smrtnem boju je Brodnikova hčerka bila rešena vsega trpljenja.

Imela je krasen pogreb. Ljudje so se čudili in vpraševali, kako da more tovarniški delavec tako bahati. Niso vedeli, da je to vse oskrbela gospa Skalarjeva, ki je tudi družino zanaprej krepko podpirala.

Od tedaj je gospa Skalarjeva hodila vedno v priprosti črni obleki. Rdečo svileno obleko pa je hranila na posebnem prostoru. Velikrat jo je gledala, a nikdar več oblekla. Kadar so jo mestne dame vabile na košto razkazovanje, tedaj jim je pokazala ono svileno obleko v omari in povedala to-le zgodbo.

Gospa Skalarjeva je mnogo let pozneje umrla in neštete so bile množice revežev, ki so šle njej za pogrebom, in slišale so se iz njih vrst besede:

»Take matere ne bomo več našli!«

1909.

se pričanja v znamenju boja. Ne vemo, kakšna bodočnost nas čaka. Znamo le, da že zdaj čuti delavstvo vpliv in moč naših državnih krmarjev, ki ne morejo preprečiti bojkota proti avstrijskemu blagu na Turškem. Pest kažejo naši državi Srbi in Črnogorci, preljubeznjiva naša »zaveznica« Italija pa sklepa zahrbtno zveze proti svoji »zaveznici« Avstriji, da ji omeji vpliv na Balkanu in s tem seveda oškoduje pred vsem delavstvo.

S. L. S. na Kranjskem prevzame gospodarstvo v deželni upravi, ker ima v deželnem zboru večino. Dozdaj so vladali v kranjski deželni upravi z nemškimi liberalnim veleposevstvom zvezani slovenski liberalci tako, kakor znajo vladati liberalci: brez smisla za pametno gospodarstvo, brez smisla za ljudske potrebe. Nezadovoljneže so panali z bojem proti katoliški duhovščini. Nova večina dobi 600.000-kronski primanjkljaj. Prepričani smo, da S. L. S. uredi gospodarstvo v kranjski deželi.

V ostrem boju z vlado dobi leta 1909 S. L. S. Vlada na vso moč pospešuje nemškutarje. Imenovala je nemškutarja Belarja za deželnega šolskega nadzornika, dasi mož ni sposoben za to službo. Ne zna latinskega in grškega jezika, pa naj nadzoruje kranjski gimnaziji v Ljubljani in v Kočevju. Vlada zdaj bolj ko kdaj potrebuje glede na balkanske razmere Jugoslovane. Delj jim pa zaušnice. V kranjskem deželnem in v državnem zboru poslanci S. L. S. gotovo ne bodo molčali.

Svilena obleka.

(Konec.)

Vse to ji je pred očmi, ko v isti dragoceni obleki gre obiskat bolno Brodnikovo hčer.

Dospevši pod streho, oblastno potrka. Takoj pride mati, vsa trudna in objokana. »Slišala sem, da vam je hči zbolela in prišla sem pogledat,« reče gospa Skalarjeva. Mati jo hvaležno pogleda in povabi v sobo, kjer je na priprosti postelji ležala bolnica v hudi mrzlični vročici.

»Kako pa je steknila tako hudo bolezen? Ali je morda že od nekdanj bolelna?« vpraša gospa.

»O ne, vedno je bila zdrava. Toda zadnji čas se je presilila z delom. Minoli teden je imela kot šivilja silno posla. Že sicer je hodila z dela zvečer ob desetih; oni teden pa je šivala kar cele noči. Do zadnjega četrtega je bilo v modni šivarni toliko dela, da so šivilje prišle še-le zjutraj domov. Tokrat je iz vroče delavnice stopila ven, vreme je bilo deževno in hladno, in

mobilije in posestva 3,253.500 kron. Skupaj torej 3,775.300 kron. Pomnoženje premoženja znaša 55.6000 kron. — Za cinkarno v Celju se izkazuje redne potrebščine v gotovini 885.100 kron, v negotovini pa 1,083.200, izredne potrebščine 123.500 kron. Skupaj torej 2,330.800 kron, je torej prebitka 239.050 kron. — Izredne potrebščine so: Stavba peči za destiliranje cinka 35.000 kron. Izmena lesenega ostrešja z železnim na poslopiju za destiliranje 32.000 kron. Nakup dveh trdolitih valjev 6000 kron. Opremljenje poslopja za destilacijo z novimi aparati 50.000 kron.

Pojasniti se mora, da se izredni stroški ne morejo šteti v zgubo, ker se z njimi nabavlja potrebno orodje, stroji, stavbe in zemljišča, ki ostanejo v računu kot imetje, vsled česar se čisti dobiček koveča.

Pri idrijskem rudniku so potrebščine večje od preteklega leta za 168.880 K. Poročilo pravi da se porabi ta svota v izboljšanje plač, za večjo produkcijo in razne druge stvari pri upravi. Med drugimi se nahajajo sledeče postavke za katere se zahteva večja vsot stroškov:

Osebnih dohodki zaradi pomaknjenja uradnikov v višje razred in zboljšanje štatuta služabnikov 13.220 K.

Uradni in pisarniški stroški, zaradi zvišanja plač pisarniškega osebja in podražena pisarniških potrebščin 2900 K.

Šolski stroški zaradi otvoritve novih razredov 2500 K.

Verski in patronatski stroški zaradi višjih prostih šihnih plač vsled zboljšanja plač 600 kron.

Za vzdržanje poslopij, zaradi znatnih poprav 5000 K.

Dohodki v Idriji so proračunjeni za več od leta 1908 na 314.500 K, kar se utemeljuje s tem, da se več proizvaja in da se tudi živo srebro dražje prodaja in da se ga več proda.

Finančno ministrstvo proračuna stroškov za pridobivanje in prodajo soli v letu 1909 na 14.934.000 K. Dohodkov od soli pa bode 47 milijonov 256.000. Kakor se vidi, sol ki je vsakemu potrebna nese državi lepo svoto dobička.

Pri tobaku je za leto 1909 v proračunu dohodkov 251.207.800 K, izdatkov pa 96 milijonov 936.400 K, preostanek ali dobiček bo znašal 154.271.400 K.

Dohodki so torej višji kakor v letu 1908 za 7.250.000 K. Stroški so pa višji za 4.170.000 K. Dobiček pa je višji za 3.080.000 K. Od proračunane svote za izdelovalne stroške v znesku 32.850.000 K, odpade na plače delavcev 25 milijonov 970.000 K, kar znači več 1.530.000 K kakor leta 1908.

Iz tega se razvidi, da bode država dobila prihodnje leto 3.080.000 K več kakor letos, delavcem se je pa zboljšalo le za 1.530.000 K.

Kapitalist ki zasluži v enem letu 154.271.400 kron, bi nikdar ne smel trpeti, da bi njegovi delavci trpeli pomanjkanje, kakor se godi v tobačnih tovarnah marsikakemu družinskemu očetu.

Tobačno delavstvo.

Izboljšanje. Pričakovali smo, da letos zdatno izboljšajo plače tobačnemu delavstvu. Žal da se to ni zgodilo. V začasnem proračunu je odmerila vlada za izboljšanje zgolj 1,530.000 kron. Sicer je to več od lani za 392.000 K, a je vsakako premalo, ker pride na posameznika le 39 K. Na vsak način bo treba gledati, da se ta vsota zdatno zviša. V naši tobačni tvornici je delavstvo skrajno ogorčeno, ker v sedanji draginji tole beraško izboljšanje plač le malo zaleže. Za danes hočemo objaviti le tabelo o izboljšanju (?) cigaretne delavkam. Prihodnjič se bomo še temeljiteje bavili s sedanjim izboljšanjem. Prejemalke pridejo po enoletnem prejetanju v tedensko plačo. Za to so se poteževali poslanci S. L. S. toliko časa, da se je odpravila krivica, ki se jim je godila. Najbolj je zaostal pri izboljšanju cigaretne oddelke, najbolj so pa zaostale aufstekarce, kar je brezsrčno od strani vodstva. To je tak škandal, da večji biti ne more. Gledati se bo moralo, da se delavke v cigaretne oddelku ne bodo prezirale tako, kakor zdaj dela naša velekušna birokracija. Kako je izboljšanje pri cigaretah, nam pokaže sledeča razpredelba:

Kategorija	Vrsta	Plače na teden	Plače na teden				
			15-50	14-76	14-47	14-40	15-56
Aufstekarce	pred-loženo	25-80					
	loženo	25-39					
Strigarce	pred-loženo	17-04					
	loženo	16-48					
Pomočnice	pred-loženo	15-50	14-76	14-47	14-40	15-56	
	loženo	14-90	14-20	13-71	13-63	14-88	
Basarce	pred-loženo	16-38	14-96	14-58	14-54	16-52	
	loženo	15-82	14-39	13-92	13-89	16-03	
Strojvodkinje	pred-loženo	6/58 7/60	6/52 7/54	6/53	19 20	6/66 6/70	
	loženo	2/56 4/57	6/52 7/54	8 50 6/53	19 20	6/66 6/70	
Sultan, Damen, Dalmatiner	pred-loženo	15-50	14-76	14-47	14-40	15-56	
	loženo	14-90	14-20	13-71	13-63	14-88	
Princesas	pred-loženo	16-38	14-96	14-58	14-54	16-52	
	loženo	15-82	14-39	13-92	13-89	16-03	
Viagalci	pred-loženo	25-80					
	loženo	25-39					
Viagalke	pred-loženo	17-04					
	loženo	16-48					

Aufstekarce so morale napraviti prej 24 tisoč, od zdaj pa 23.400 komadov na teden.

Jenidige: Aufstekarce so morale napraviti do zdaj 25.800, naprej bodo morale napraviti tedensko 24.000 komadov.

Skrajno nezadovoljni so tudi profesionisti. Nam se smilijo, a pomagati jim ne moremo. Radi bi, da se tudi njim zboljša, kakor žele. A pot, ki jo zdaj korakajo, je čudna. Obračajo se in iščejo pomoči pri brezvplivnih soc. demokratičnih agitatorjih, ki nimajo nobenega vpliva, nobene moči, marveč samo metersko dolge jezike.

Plačan dopust dobi tobačno delavstvo, in sicer tri dni od 10 do 20 službenih let, od 20 let pa en teden. Velika pridobitev je zasluga naše organizacije in krščanskih poslancev.

Rudar.

Idrija. (Izdali so se. Seveda naša liberalna gospoda idrijskega mesta. Dan popreje, ko se je mudil Engelbert Gangl v Ljubljani, je zagledal v »Slovenskem Narodu« beli dan sledeči dopis:

»Značilna obsodba. Ne bi pisali o tem, da nista »Slovenec« in »Dömljub« te zadeve politično izkoriščala, dasi bi meli klerikalci največ povoda lepo molčati o tej, zanje tako nečastni stvari. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem je stal c. kr. rudniški delavec G. B. obtožen, da je vrgel 1 kg 45 dkg. težak kamen na družbo, izmed katere je J. N. vrgel pest peska proti samonemškemu napisu »Glück auf« na c. kr. eraričnem poslopiju. Obtoženec je bil obsojen na — 10 K denarne globe. Mintogrede opominimo, da je bil 14letni deček Kadunc obsojen v **dvimesečno ječo**, ker je o priliki ljubljanskih demonstracij vrgel kot oreh velik kamenček za vojaško patroljo. V zadnjem slučaju je bila vsaka nevarnost za življenje izključena, dočim bi se bila v idrijskem slučaju zgodila prav lahko smrtna nesreča. Odkritosrčno pa rečemo, ne želeli bi si večje kazni za G. B. v očigled temu, da se ni pripetila nesreča in da je bil glavni krivec pravzaprav c. kr. rudniški nadoskrbnik Klemen Penko, zagrizen nemškutar. Ta prenapetnež, ki je komaj prilezel iz raznih disciplinarnih preiskav, si je dovolil nedopustno izzivanje popolnoma slovenskega mesta Idrije, s tem, da je dal napraviti na erarično poslopije velik **samoneški** napis »Glück auf«. Ta napis je bil v neki noči s črnim onesnažen. To pa ni motilo c. kr. uradnika Penkoto, dal je napis osnažiti in da prepreči zopetno njegovo poškodovanje razsvetliti poslopije in naročil c. kr. uslužbencem — čuvajem, da morajo nemški provokatorični napis stražiti. Lahko si mislimo, da je bilo vse pošteno slovensko čuteče prebivalstvo v Idriji skrajno ogorčeno nad tem brez-taktnim izzivanjem c. kr. uradnika v izključno slovenskem mestu Idriji. Naj se le pomisli, kaj bi se bilo zgodilo slovenskemu c. kr. uradniku, ki bi si v nemškem mestu dovolil tako izzivanje. Ko se je tako vračala neko nedeljo zvečer

manjša družba proti Idriji mimo rudniškega poslopja z nemški provokatoričnim napisom, vrže J. N. iz družbe pest peska proti napisu, hoteč se prepričati, kaj je resnice na govorici, da straži napis c. kr. čuvaj. In glej, obistinila se je! Na hrušč, ki ga je na pločevinasti strehi povzročil pesek, je priletel med družbo velik kamen tikoma ob malem dečku na tla in le srečnemu naključju se je zahvaliti, da se ni zgodila strašna nesreča. Čuvaj, ki je vrgel kamen, se je zaprl v poslopije in šele ko je prišel na zahtevo družbe nadoskrbnik Penko, si je upal na dan. Ko se mu je pokazal kamen in ga opozorilo na posledice njegovega sramotnega dejanja, je dejal mož: »mislim sem, da je nekdo vrgel glažek tinte« in tako priznal dejanje. Vložila se je potem ovadba na sodišče, da se sodno preišče in zlasti uradno konstatuje, kaj si upa vse početi nemškutarski c. kr. nadoskrbnik. Penko je dal napraviti n. državno poslopije samonemški napis zgolj, da izziva slovensko prebivalstvo mesta Idrije, da je dal poškodovani provokatorični napis ne odstraniti, marveč v posmeh vsemu idrijskemu prebivalstvu znova napraviti, ga razsvetliti (dasi nima c. kr. rudniško ravnateljstvo eraričnih poti in se plačuje ubogim vdovam po 3 K 90 v pokojnine na mesec) in dati analog c. kr. čuvaju, da straži zaprt v poslopiju nemški napis, dočim je kot čuvaj dolžan paziti na vse bližnje okrožje jaška. Z ozirom na to si dovoljujemo vprašati višjo rudarsko oblast, hoče li ta slučaj na podlagi sodnijskih aktov preiskati? In idrijski klerikalci! Pokazali so vso svojo moralno vrednost in se razkrinkali v javnosti kot grde poturice. Niso se le sramovali v svojih listih z a g o v a r j a t i samoneškega napisa, marveč so se z vso energijo zavzeli za izzivalca Penkoto. Na svojem socialnem (!) tečaju so celo izrazili ogorčenje nad notarskim kandidatom T., ker je napravil ovadbo, in nad občinskim tajnikom J. N., ker je izzival (!) c. kr. delavca v službi. To pač niso slovenski delavci, marveč Penkotovi mameluki. In ogorčenje te sicer dične družbe more pač biti prizadetima samo na čast!»

Ves ta dopis nam kaže vso otročjo splet-karijo liberalnega idrijskega občinskega tajnika Julčeta Novaka v pravi luči. Mož je zana-ljšč vrgel pesek, kakor porédni otročaji, da podraži in izzove delavca, poštenjaka, ter ga spravi v nesrečo in mu požre penzijo. Grozna strast in sovraštvo proti gospodu Penku zrcali iz tega dopisa. Mi nismo za to tu, da branimo g. Penka, a vsa otročja Julčetova malomeščanska liberalna strast odseva iz tega dopisa. Zakaj so idrijski liberalci liberalno strupeno jezni na Penka in bi ga radi spravili z denunciranjem, kar je seveda zelo, zelo olikano in honetno. Idrijska liberalna gospoda je navajena, da trobi ž njo vse idrijsko c. kr. uradništvo, a bela vrana med onimi, ki plešejo, kakor gangla Gangl in godeta Tavzes pa Julče Novak, je Penko, ki je pošten krščanski mož, česar ne zakriva. Zato bi ga pa Julče rad potopil v žlici vode. Idrijska liberalna gospoda v sredstvih proti političnim svojim nasprotnikom ni bila nikdar izbirčna. Sedanji slučaj nam to zopet dokazuje. Ko bi glavni urednik »Slovenskega Naroda« tako poznal tele idrijske Gangle, Tavzese, Šepetavce in Julčete, kakor jih poznamo mi, bi jim že zdavnaj zaprl predale svojega lista, ki je postal zadnje čase dostojen razven, kadar pošljejo idrijski liberalci kako s težavo izleženo smrdeče jajce vanj. Najlepša je pa Julčetova baharija, ki vidi z Glück aufovim napisom narodno provokacijo. Julče pa narodnost! Cela Idrija se krohota, ko to čuje. Julče je velik prijatelj soc. demokracije, ki je mednarodna. Seveda, zakrivati krokarsko junaško otročjo spletko z narodno demonstracijo je jako poceni in zelo, zelo otročje. Nemškega napisa »Glück auf« ne zagovarjamo, a je med rudarji tako udomačen in star, da se še ne bo tako kmalu odpravil. »Glück auf« dasi nemški je že popolnoma mednarodni, kar je Julčetu tako dobro znano kakor nam.

Idrija. Idrijska liberalna frakarija je tirala ubozega delavca, rudarja pred deželno sodnijo. V soboto dne 19. t. m. se je vršila v Ljubljani pred deželnim sodiščem za nas delavce jako zanimiva razprava. O priliki protinemških demonstracij si je neki večer dovolil ponočni razgrajac Julče Novak metati kamenje pri »Josefi Schachtu« v nemški napis. Trdno smo prepričani, da kamenje ni bilo namenjeno nemškemu napisu, temveč šefu dotičnega šahta, kateri slučajno simpatizira s S. L. S. Delavec G. Balant, ki je imel isti večer službo pri šahtu je z namenom, da bi razgrajace prepodil in odgovornost za kako škodo pri šahtu od sebe odvrnil, vrgel baje nekaj peska. In čujte delavci,

tovariši, kaj se jez godilo. »Oberkmte« Franc Tauzes, ki je ves čas svojega študiranja žrl iz klerikalnega korita je tožil ubogega delavca G. Balanta da je vrgel kamen v mirno družbo, ko je nřimo šla. Deželno sodišče je obsodilo tovariša G. Balanta z globo 10 K. Ni sicer veliko, toda za ubogega delavca - trpina dovolj, ker je imel zraven eš velike potne stroške in skrbi. In najhuje pa je to, biti kaznovan takorekoč za vestno opravljanje svoje službe.

Tovariši, delavci! Omenjeni žalostni slučaj naj vas vendar enkrat zmodri, da boste spoznali našo liberalno frakarijo. »Oberpaur« Tauzes je menda pripovedoval pri sodišču take gorostastne stvari o G. Balantu, da bi bil isti obsojen v petletno ječo, ako bi bilo sodišče »Oberpauru« verjelo.

Na shodih pa se hlini delavstvu, kakor bi bil istega najboljši prijatelj.

Pri prihodnjih občinskih volitvah bo gotovo zopet lazil okrog delavstva ter prosil njih glasov.

Papirno delavstvo.

Goričane. V naši tvornici nikakor ni vse tako, kakor bi moralo biti. V vseh treh naših tvornicah na Sorškem polju zdaj jako malo zaslužimo. Manjka namreč vode. Zato pa ne izdelamo toliko blaga, kolikor je naročil. Delavke smo pa še zelo nevoljne, ker se nam prvega decembra ni izboljšal akord, kakor se je obetal od strani družbe pred koncom naše 11tedenske stavke. Pričakujemo, da vodstvo drži, kar je obetal.

Preska. V nedeljo smo imeli pri nas soc. zavarovalni tečaj. Predavatelj nam je razložil temeljito načrt postave o socialnem zavarovanju.

Prometna zveza.

Društvo »Prometne zveze Zidan most« se najsrčneje zahvaljuje vsim cenjenim gospodom podpornim članom za velike dobrote, katere so nam opdarili, in ij htudi prosimo zanaprej, da se v sili k njim obrnemo in jim želimo veselo novo leto in naj jim povrne Bog!

Zidan most. Minulo bode staro leto in kmalu je tukaj novo leto, že dolgo časa ubogi trpini - delavci naprogi čakajo tiste odstotke, katere jim je zvesti Kopač obljubil in tudi zraven še močno pomagal P., predsednik rdeče garde, ali ubogi trpini še danes nimajo nič in tudi je velikokrat P. delavce nafarijal, da se lahko malo popeljal Dunaj ogledati na delavske stroške, in zdaj so delavci vendar malo spregledali da rudečkarjem ni mar za delavske razmere, nego le radi vidijo tiste svitle s krvavimi žulji zaslužene kronice, in P. se je pa tako prestrašil, da ne more več delovati pri rdeči mži, ker je spredel da ljudstvo njegovim farbarijam več ne verjame. Dragi delavci, tovariši, ne pustite se vleči od brezznačajnih rudečih lakajev židovskega kapitalizma, sprevidele ste lahko sami, zatorej prebudite se iz sapnja, iz sna v katerem ste ležali z odprtimi očmi, pustite rudečo bando naj dela kar hoče po njenem krvavem programu, za nas naj velja v novem letu sloga, bratstvo in umska moč na podlagi krščanskega demokratizma. — Tebi pa drago uredništvo tako vrlega, v boju za naše težnje neustrašenega lista se zahvaljujemo za veliko požrtvovalnost katero si nam letošnje leto izkazalo, prosimo pa tudi blagohotne pomoči v novem letu v katerem se bomo še bolj zvesto oklepali »Prometne zveze«, ker le ona je vneta za blagor ubogega železniškega delavca, mi nimamo namena koga farbati, kar se ne more narediti, tudi ne moremo in ne bomo nikdar obljubovali, kakor so navajeni naši osrečevalci rudeči petelini. Veselo novo leto pa tudi vsem članom podružnice »Prometne Zveze Zidan most«.

Za stare penzioniste. Dne 10. decembra letos so stavili krščanskosocialni poslanci Kunschak, Anderle, Fuchs Franc in tovariši v državnem zboru sledeči predlog: Revščina in potreba starih penzionistov se vsak dan kaže pogosteje in jasneje. Vzrok temu je ta, da so bile prejšnje službene razmere mnogo slabše od današnjih: Osobje se je izrabljalo čez mero, zato so bili uslužbenci primorani predčasno v pokoj stopiti. Ker so bile pa plače zelo slabe, razven tega pa so morali vsled onemoglosti železničarji v predčasen pokoj, se jim je tudi penzija tako nisko odmenila, da že takrat s to penzijo ni bilo mogoče izhajati. Nekaj let sem pa tudi draginja čudovito hitro raste na živilih kakor tudi na najemini. Spričo predruženja

gospodarskih razmer je državna železniška uprava zadnjih devet let dvakrat regulirala plače aktivnim uslužbencem in jim ustvarila ugodnejše napredovalne norme. Aktivnim uradnikom je s 1. aprilom 1907 za 20 odstotkov zvišala najeminske prejemke (Quartiergeld) in zadnji čas je državna železniška uprava zopet precej storila za izboljšanje železničarjev, le za stare penzioniste in provizioniste državna železničarska uprava ni ničesar storila, dasiravno jih hudo tare revščina in potreba vsled vedno naraščajoče draginje. Res je, da je državna uprava leta 1902 zvišala penzije za 10 odstotkov uslužbencem državnih železnic, in sicer iz preostanka od davka na vožne karte, vendar pri tem izboljšanju niso prav nič dobili stari penzionisti in provizionisti. Po z dne 1. januarja 1907 uveljavljenih novih normalih dobe od dne 1. julija 1906 naprej na novo vpokojeni uslužbenci državnih železnic 40 odstotkov zadnje dunajske najeminske doklade kot priboljšek v penzijo, ali stari penzionisti in provizionisti tudi tega priboljška niso prav nič deležni. Njihovi penzijski prejemki so ostali še vedno isti, ki so bili določeni v razmerah, ki so popolnoma drugačne od današnjih. Ti prejemki so bili že takrat nezadostni, ali dandanes ne zadostujejo niti za nabavo najnujnejših življenjskih potrebščin. So uradniki, ki dobivajo po 23. do 25. službenih letih 75 do 95 K, poduradniki po 25. do 28. službenih letih 75 do 80 K in uslužbenci, ki dobivajo po 25. do 35. službenih letih le 33 do 67 K mesečne penzije ali pa provizije. Iz teh dokazov je razvidno, da so bile stare penzije in provizije državnih uslužbencev že takrat, ko so bili v drugačnih razmerah penzionirani, jako majhne in so se morali penzionisti z vsemi močmi boriti proti revščini. A danes so razmere vse drugačne in gotovo je, ako se tem revežem, penzionistom in provizionistom, hitro ne pomaga, bodo popolnoma izstradani in pahnjeni v najhušo revščino in potrebo. Zato stavimo sledeči predlog: Visoka zbornica skleni: Vlada se poziva, da hitro izvrši zakonski načrt, po katerem postanejo stari penzionisti in provizionisti enaki mlajšim, oziroma novejšim penzionistom. Denar, ki se bo porabil za to, naj se vzame iz državnega zaklada ali pa naj se uvrsti v obratni račun. V formalnem oziru se predlaga, da se ta predlog brez prvega branja izroči proračunskemu odseku. — Tako naši poslanci, ki so krščanski socialci. Kaj pa so storili socialni demokratje. Nič niso doslej še storili in za železničarje tudi v bodoče nič koristnega ne bodo storili. Radovedni smo, kaj bodo vse lagali o tem predlogu, ki smo ga to doslovno prinesli. Gotovo je, da ne bodo zadovoljni z njim, ker bo ta predlog najbrže prodril in se bo ubogim starih penzionistom in provizionistom njih revno stanje izboljšalo.

Računski zaključek provizijskega zaklada za leto 1907 je izšel in mi ga prinašamo, ker je mnogo naših železničarjev, ki se zanimajo zanj. Ta zavod ima nalogo, da zagotavlja gotove dohodke slugam in pomožnim uslužbencem, kakor tudi njihovim vdovam in sirotam. Zdej veljajo pravila, ki so se sklenile dne 1. septembra 1900. Koncem leta 1907 je imel provizijski zaklad 76.924 članov (41.651 definitivno nastavljenih in 35.273 dninarjev), torej 5721 (1763 definitivno nastavljenih in 3958 dninarjev) več kot leta 1906. V računskem letu je izstopilo 2078 aktivnih članov, in sicer 960 vsled vproviziranja, 454 jih je umrlo, ostali pa so vsled raznih vzrokov izstopili sami ali pa so bili primorani izstopiti. Koncem leta 1907 uživa provizijsko pokojnino in preskrbnino, oziroma vzgojne prispevke 5280 moških, 3835 žensk, 574 sirot in 5552 otrok. Računski zaključek je pa sledeči: Dohodki: Članarina 3,512.644 K. 88 h. Doneski obrata 1,617.105 K 70 h. Drugi dohodki (obresti, dohodki posestev, naknadna plačila članov) 1,517.684 K 26 h. Skupaj 6,647.434 K 84 h. — Stroški: Provizije 4,145.983 K 28 h. Odpravnine in doplačila 61,227 K 40 h. Vzgojni doneski 337.674 K 84 h. Drugi stroški (rentni davek, mrvaški četrti itd.) 74.072 K 58 K. Skupaj 4,618.958 K 10 h. — PSremoženjsko stanje: Stanje premoženja 31. decembra 1906. leta 35,009,358 K 44 h. Preostanki iz leta 1907 2,028,476 K 74 h. Skupaj 37,037,835 K 18 h. Manjša vrednost papirjev za 824.074 K 85 h. Skupaj 36,213,760 K 33 h. — Provizijski zaklad je narastel v letu 1907 za 706.055 K 69 h.

Krvoses kapitalizem.

Največji delavski krvoses.

Glavni krvoses, ki sesa delavstvu kri, je brez vsake dvojbe alkohol. Tudi naši slovenski

krščansko socialni delavski organizaciji škoduje največ pijančevanje. Za vino, pivo, žganje, to se ti vedno dobi potreben denar. Denarja za organizacijo, letnih treh kron za »Našo Moč« je pa vedno škoda. Naj bi ne bilo med nami pijančevanje tako razširjeno, imeli bi gotovo vzorno svojo slovensko krščansko socialno delavsko organizacijo. Glavna zavora razvoju naše organizacije je pijančevanje. Poznali smo poštene, pridne naše somišljenike, ki so se ugnobili in izgubili vso veljavo, storili nesrečne sebe in svoje rodbine po nesrečni pijači. Kdor se uda pijančevanju je za nas sčasoma gotovo izgubljen. Naša organizacija jedolžna, japrične najodločnejši boj proti pijančevanju. Hočemo močno srečno slovensko krščansko socialno delavstvo, a dokler ne porazimo najhujšega delavskega krvosesa: pijančevanje, ga ne bomo imeli.

»Zlato Dobo«, protialkoholno glasilo, ki izhaja vsak mesec in stane na leto tri krome, najtoplejše priporočamo. Če ne moreš naročiti lista sam, ga naroči skupno v družbi. Naroča se: Ljubljana, Marijanišče.

Hinavci! Tako bi se lahko imenovali rdečkarji. Vedno upijejo, kako so jim na srcu delavci. Posebno gorijo zanje pri volitvah. Ker pa vedo, da dostikrat ne zmagajo brez kmeta, zato so se začeli izdajati za prijatelje kmečkega stanu. Pri tem pa pozabijo, da se je izrazil pred leti Ellenbogen, vodja socialnih demokratov o kmečkem stanu takole: »Naloga soc. demokracije ni, da bi ščitila kmečki stan, ampak še celo v korist nam je (est ist viel mehr im Interesse der Partei) **ako kmečki stan propade.**« Taki so! Danes bi radi kmeta od same ljubezni požrli, jutri pa že po njem udrihajo. Ista velja tudi za delavstvo. Če lažejo enega — lažejo družega. Zato pa naj delavstvo obrne hrbet socialni demokraciji in naj podpira dobro našo stvar. Iz resnične ljubezni do bližnjega na delo!

»Mi se vdeležimo državnozbornskih volitev«, in pošljemo naeš zastopnike v parlament edino le v agitatorične svrhe.« Tako je pisal »sočrug« Liebknecht v časopisu »Volksstaat« leta 1874. št. 59. S tem je dovolj jasno pokazal »delo za ljudstvo«. — Amen.

Ljubljansko delavstvo pozor!

Veselica „Podpornega društva delavcev in delavk c. kr. tobačne tvornice“ se vrši 9. januarja 1909 v veliki dvorani „Uniona“. Agitirajte že zdaj zanjo.

Dobroznana deželna lekarna

pri „Mariji pomagaj“

Ljubljana, Resljeva cesta

poleg jubilejnega mostu

Mr. Ph. Milana Leusteka

najtopleje priporoča

svoja zdravila.

A. Lukič

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana

Pred škofijo 19

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga konfekcije za gospode in dečke kakor tudi vedno zadnje novosti za dame in deklice. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago.

Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj

torej brezplačno
dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven
rotovža, lepo tiskano deset
zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno
razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 8, prtiličje

lastna glavica K 354.645-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure
zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik
od vsacih vložnih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne
da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko
stroko spadajočih naročil, kakor:
povečevanje, reproduciranje, foto-
grafiranje tehničnih predmetov,
interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v
največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. de-
želne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Viktoria nosi	25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi
direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo
samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov
po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

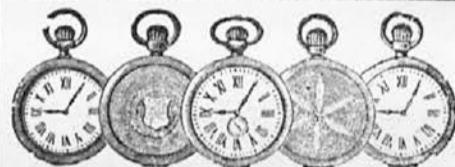
Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Kraljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo iz-
redno veliko zalogo furnitur. — Glavno za-
stopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure
v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramo-
fone in igre.

Pozor, slovenska delavska družina!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in
moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do
12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron
50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot
gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča
izvrstno marčno pivo v sodčkih in
steklenicah.

Najstarejša svečarska trdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče

za cerkev, pogrebe in procesije,
voščene zvitke, izborni med-pitanec
koti se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni
velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča
in zagotavlja točno in pošteno postreči.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska
modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

Blago in cene brez konkurence.

Na drobno!

A. Šarabon

Na debelo!

Glavna trgovina:
Zaloška cesta 1

Ljubljana

Filijalka:
Martinova cesta 24

Velika zaloga specerijskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.